

Dr. Tóth Andrea*

A LINKELÉS JELENE ÉS JÖVŐJE AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ JOGGYAKORLATA ALAPJÁN

Az internethálózat jellegét mi sem szemlélteti jobban, mint a linkek globális szövevénye, amelyeken keresztül pillanatokon belül bejárhatjuk a világháló egymástól legtávolabb eső részeit, akár egy honlapon közzétett hiperlink útján, akár keresőmotor-szolgáltatás igénybevételével. Tekintettel arra, hogy a linkek milyen jelentős szerepet töltenek be az internet működésében, azok jogi megítélése egyszerre fontos és érzékeny téma. A linkek jogi jelentősége elsősorban az internet alapvető tulajdonságából eredő, minden eddigénél szélesebb nyilvánosságból fakad. Különösen ügyelni kell arra is, hogy az egyes jogosultak érdekeinek védelme ne vezessen az internet elsődleges jellegének és az internetes szabadságnak a csorbulásához.

A téma jelentőségét és globális jellegét mutatja, hogy bár kevés cikkben, de a magyar jogirodalom már több mint egy évtizeddel ezelőtt és jelenleg is foglalkozik vele. Tóth Péter Benjámin átfogó elemzése,¹ amely teljes képet ad az olvasónak a hiperlinkek használata során felmerülő jogi felelősségi formákról, a magyar szempontból is releváns európai uniós döntések meghozatala előtt született. A linkelésből eredő szerzői jogi jogsértéshez, illetve az engedélyhez kötött nyilvánossághoz közvetítéshez kapcsolódó kérdés tisztázásának igénye fogalmazódott meg a szerzői jogi törvény kommentárjában is, az említett uniós döntéseket anticipálva.² A jelenlegi egyetemi szerzői jogi oktatás alapját és kellékét képező mű³ pedig az időközben már megszületett *Svensson*-döntés bemutatása mellett elsősorban a felszíni linkek használata és az idézés mint szabad felhasználási forma közti párhuzamot mutatja be. E körben felhívja a figyelmet a két tevékenység közötti lényeges különbségre, miszerint a hiperhivatkozás esetében a hivatkozó az idézést csak felkínálja, annak igénybevételéről pedig a honlap látogatója dönt. A témában a legfrissebb állásfoglalást Mezei Péter cikke⁴ nyújtja, amelyben az európai, az egyesült államokbeli és a kanadai joggyakorlat bemutatása mellett a linkelés helyes szerzői jogi megítéléséről ír.

Jelen tanulmányban a hiperlinkek működésének és fajtáinak rövid bemutatása után az Egyesült Államok ehhez kapcsolódó bírói gyakorlatának leíró jellegű bemutatására törek-

* PhD-hallgató, ELTE ÁJK, Polgári Jogi Tanszék.

¹ Tóth Péter Benjámin: Jogi felelősség hiperlink alkalmazásakor: http://www.artisjus.hu/_userfiles/file/szerzoijogrol/hiperlink.pdf (látogatás napja: 2015. január 10.).

² Gyertyánfy Péter (szerk.): Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez. Complex Kiadó, Budapest, 2014, p. 565.

³ Lontai Endre, Faludi Gábor, Gyertyánfy Péter, Vékás Gusztáv: Szerzői jog és iparjogvédelem. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2015, p. 103.

⁴ Mezei Péter: A linkelés szerzői jogi vonatkozásai – négyszögletes dugó a hatszögletű lyukba? Infokommunikáció és Jog, 12. évf. 61. sz., 2015. p. 30.

szünk. Ezek után az Európai Unió kapcsolódó joggyakorlatának bemutatása és kritikai szempontú elemzése következik. Az Európai Unió Bírósága linkelést érintő döntéseinek prezentálása mellett kitérünk azokra a jelenlegi jogalkotási folyamatokra, amelyek hatással lehetnek a linkelés szerzői jogi megítélésének a jövőjére. Végül azokat a megoldási alternatívákat igyekszünk felvázolni, amelyek a Bíróság által meghatározottaknál alkalmasabbak a hiperlinkeléssel kapcsolatos körülmények tisztázására, egyben illeszkednek a kialakult nemzetközi szerzői jogi fogalomrendszerbe. E tanulmány azonban csupán a jelen pillanatban fennálló gyakorlat és a linkeléshez kapcsolódó társadalmi és politikai attitűd bemutatását tűzte ki célul annak hangsúlyozása mellett, hogy az alapvető jogrendszerbeli és nem utolsósorban szerzői jogi különbözőségeket figyelembevétele tükrében máshogy alakultak a hiperlinkeléshez kapcsolódó megoldások az észak-amerikai és az európai kontinensen. A fejlődés természetesen sem a technológiát, sem pedig a jogot tekintve nem áll meg, a linkelés problémája pedig továbbra sem minősíthető lezárt, eldöntött területnek: amint az alábbiakban is látható lesz, az nagyon is él, és fontos fejlemények elé néz a közeljövőt illetően.

A linkekről általában

A hiperlink nem más, mint egy olyan HTML-utasítás, amely a felhasználónak megengedi, hogy a kiemelt részre kattintva az interneten található egyik helyről egy másikra ugorjon. Egy átlagos HTML-link a linkelt honlap vagy belső tartalom interneten értelmezhető azonosítójából vagy más néven URL-jéből (Universal Resource Locator) és abból a kódból áll, ami utasítja a számítógépet, hogy kattintásra közvetlenül a célhelyre navigálja a felhasználót. Ez a kód a következő formában jelenik meg HTML-ben: <A HREF...>. ⁵ Fontos megjegyezni, hogy a linkek használatával nem másolódik a linkelt tartalom a folyamat egyetlen szakaszában sem, a céloldal tartalmát a felhasználó közvetlenül a céloldalról éri el.

A hiperlinkeknek több fajtáját is ismerjük. Az ún. felszíni linkek a kezdőoldalra irányítják az internetezőt, míg a belső vagy mély linkek (deep linking) közvetlenül a honlap egyes belső vagy aloldalaira. ⁶ Ez, mint lentebb is látni fogjuk, leginkább olyan honlapok esetében válhat problémássá, amelyek reklámbevételekből tartják fenn magukat. Így ugyanis a kezdőoldal és az azon található hirdetések elkerülésével jelentős összegektől eshetnek el. A linkek fajtáinál meg kell még említeni a keretlinkelést (framing) és az egyre gyakrabban előforduló beágyazást (inline linking vagy embedding). A framing során az egyes oldalak között böngészve a hivatkozást adó, linket felkínáló honlap egyes elemei folyamatosan láthatóak maradnak (pl. menüsorok, logók, bannerek). Jogi szempontból szintén fontos és érdekes technika a beágyazás, amelynek során egy külső honlap valamely eleme (legtöbbször kép vagy videó) kattintás nélkül, az oldal betöltésével megjelenik a honlapba szerkesztve. Ám

⁵ *Graham J. H. Smith: Internet Law and Regulation. Sweet & Maxwell, 2007, p. 57.*

⁶ *Tóth: i. m. (1), p. 3.*

a tartalom ilyen esetben sem kerül másolásra a honlap szerverére, hanem az változatlanul közvetlenül az adott külső honlapról érhető el.⁷

Tekintettel arra, hogy a linkek jelentős szerepet játszanak az internet működésében, a használatukkal kapcsolatos problémák is több jogterületet érintenek, úgy mint a védjegyjog, a tisztességtelen piaci magatartások joga vagy a szerződésen kívüli károkozás.⁸ Ebben a körben a jelen dolgozatban azonban kizárólag csak azt vizsgáljuk, hogy a hiperlinkek alkalmazásával milyen módon állapítható meg szerzői jogi felelősség, azonban nem térünk ki az egyes URL-címek másolása kapcsán esetlegesen felmerülő szerzői jogi igényekre.

A linkelés szerzői jogi megítélése az Egyesült Államok bírói gyakorlata alapján

Az Egyesült Államok joggyakorlatát tekintve a szerzői jogosultak leggyakoribb hivatkozási alapja az ún. közvetett felelősség (contributory liability). Ennek alapján akkor állapítható meg a fél felelőssége a közvetlen jogsértés szándékos bátorításáért, ha az adott fél tudatosan olyan lépéseket tesz, amelyek lényeges bizonyossággal az elsődleges jogsértés megtörténtéhez vezetnek.⁹ Ahhoz, hogy közvetett felelősségről egyáltalán beszélni lehessen, természetesen szükséges elsődleges, közvetlen jogsértés megtörténte, amelynek bizonyítása során gyakran nehézségekbe ütköznek a felperesek, tekintettel arra, hogy a linkek önmagukban nem valósítanak meg másolást, és ahogy az alábbiakban látni fogjuk, az egyéb kizárólagos jogosultságokra alapozott igények fennállása is kérdéses.

Az eddig született, a linkek használatával foglalkozó bírósági döntésekkel kapcsolatban mindenképpen meg kell említeni, hogy azok a legmagasabb szinten is csak a szövetségi másodfokú bíróságig jutottak, a „linkinghez” kötődő kérdésekben tehát egyelőre nem született az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága (Supreme Court of the United States) által hozott, az Egyesült Államok összes bíróságára kötelező erővel bíró precedens. A szövetségi döntések ugyanis csak saját területük (ún. circuit) felett rendelkeznek kötőerővel. A szerzői jog egyebekben szövetségi szinten, a Kongresszus által került szabályozásra,¹⁰ a szerzői jogi igények érvényesítésében tehát nem az állami, hanem az ún. subject matter jurisdiction alapján a szövetségi bírói fórumok rendelkeznek hatáskörrel.

Az egyik első és jelentősebb jogeset a linkek használatának szerzői jogi megítélésében az *Intellectual Reserve v. Utah Lighthouse Ministry*-döntés.¹¹ Ebben az ügyben az alperes egyházi szervezet a saját honlapján gyakran kritizálta a felperes vallását és tette elérhetővé annak jogvédett tartalmait. Miután egy korábbi ügyben a felperes *Intellectual Reserve* si-

⁷ Tóth: i. m. (1), p. 4.

⁸ Mark Sableman: Link Law Revisited: Internet Linking Law at Five Years. Berkeley Tehcnology Law Journal, 16. évf. 3. sz., 2001, p. 1273.

⁹ Lásd: MGM Studios, Inc. v. Grokster, Ltd., 545 U.S. 913, 932 (2005).

¹⁰ Az Egyesült Államokban a jelenleg is hatályos szerzői jogi törvény a 1976-os Copyright Act 17 U.S.C. § 101–810.

¹¹ *Intellectual Reserve, Inc. v. Utah Lighthouse Ministry, Inc.* 75 F.Supp.2d 1290 (1999).

keresen folyamodott ideiglenes intézkedéshez, aminek következtében az alperesnek el kellett távolítania honlapjáról a felperes műveit, a Utah Lighthouse Ministry olyan linkeket helyezett el internetes oldalán, amelyeken keresztül ugyanúgy olvashatók voltak a szóban forgó dokumentumok, mint előtte. A felperes sem a linkek elhelyezésére, sem pedig a linkelt oldalakon található tartalmak közzétételére nem adott felhatalmazást. A bíróság megállapította, hogy a közvetett szerzői jogi felelősség megállapításához két feltétel szükséges: közvetlen szerzői jogi jogsértésnek kell fennállnia, és az alperesnek a magatartásával ezt a jogsérelmet elő kellett idéznie, okoznia kellett vagy jelentősen hozzá kellett járulnia annak megtörténtehez.¹² A bíróság kimondta, hogy jelen esetben az engedély nélküli hozzáférhetővé tétellel közvetlen jogsértés történt, azért azonban az alperes nem vonható felelősségre. Felelősnek találta a bíróság azonban a tekintetben, hogy hozzájárult ahhoz, hogy a jogsértően feltöltött tartalmat az internetezők elérhessék és azt saját számítógépükön megtekintsék. Ezzel a bíróság kimondta, hogy az egyes felhasználók is jogsértést követtek el, és ezt a tevékenységüket könnyítette meg és bátorította aktívan az alperes. Tette mindezt azért, hogy feltüntette honlapján, miszerint az Intellectual Reserve „Church Handbook of Instructions” című könyve ismét megtalálható online; posztolt három linket, ahonnan azt letölthették az érdeklődők; a korábbi per hatásait részletezte; segítséget nyújtott azoknak, akiknek gondjai akadtak a letöltéssel, valamint a könyv letöltésére és terjesztésére buzdított üzenetében.

Az amerikai joggyakorlatot meghatározó másik döntés, a *Ticketmaster v. Tickets.com*-ügy¹³ elsősorban a szerződések internetes létrejöttének a kérdésében vált jelentőssé,¹⁴ azonban ez az ítélet mondta ki azt is, hogy a hiperlinkek használata önmagában nem jelent szerzői jogi jogsértést, tekintettel arra, hogy nem történik másolás. A tényállás szerint az akkoriban piacvezető jegyárusító portál, a Ticketmaster kizárólagos jegyárusítási jogosultsággal rendelkezett bizonyos eseményeket illetően. A *tickets.com* szintén események promotálására és jegyeladásra szakosodott, ezért a fent említett rendezvényekhez közvetlenül a Ticketmaster adott jegyeladásra létrehozott belső oldalára mutató linkeket helyezett el a saját oldalán, amivel a felhasználó a Ticketmaster reklámokat tartalmazó főoldalát megkerülve juthatott a jegyvásárláshoz. A felperes arra hivatkozott, hogy az alperes jogosulatlanul másolt és tüntetett fel információkat a Ticketmaster oldaláról. Ezt az érvet a bíróság azzal utasította el, hogy a szóban forgó információk tényeknek minősülnek, így nem esnek szerzői jogi védelem alá. Emellett a bíróság kijelentette, hogy a hiperlinkek használata önmagában nem jelenti a szerzői jogi törvény megsértését.

¹² „The defendant has induced, caused or materially contributed to the infringement.”

¹³ *Ticketmaster v. Tickets.com* 2000 WL 525390 (CD Cal 2000).

¹⁴ A bíróság megállapította, hogy nem elégséges a főoldalon elhelyezett felhívás, miszerint a belső oldalakra történő navigálással a felhasználó elfogadja az oldal általános felhasználási feltételeit, és így a feltételek nem válnak kikényszeríthető szerződéssé, tekintettel a felhívás elhelyezésére és arra a tényre, hogy azt a felhasználók nem feltétlenül vették észre, és így kifejezett elfogadásról sem lehet szó.

A fenti két döntést idézi a 2004-es *Batesville v. Funeral Depot*-eset¹⁵ is. Ebben az ügyben az alperes Funeral Depot nevű kereskedés a weboldalán keresztül kínált különféle márkájú koporsókat, többek között a felperes Batesville koporsóit is. Tekintettel arra, hogy az alperes nem minősült a felperes engedéllyel rendelkező viszonteladójának, nem is használhatta reklámcélokra az alperes áruiról készült fényképeket annak engedélye nélkül. Ennek megoldására a Funeral Depot felvette a kapcsolatot a hivatalos Batesville- viszonteladó Veterans Society-vel, aki ilyen minőségében saját honlapján használhatta a Batesville fényképeit a Batesville-koporsók reklámozására. A Funeral Depot és a Veterans Society megállapodott, hogy az előbbi állja az utóbbi honlapja átalakításának költségeit úgy, hogy azon megtekinthetőek legyenek a Batesville-koporsókról készült felvételek. Mindemellett ráadásul az alperes határozhatta meg a koporsókat megjelenítő oldalak kinézetét, a Veterans Society honlapján található koporsók árát és minden, a honlapon eszközölt változtatást is a Funeral Depot kontrollált. Ezzel egyidejűleg az alperes olyan módon változtatta meg a saját honlapját, hogy azon a Batesville-koporsókról csak kis felbontású, „thumbnail” képek voltak láthatóak, amelyekre kattintva a felhasználót a böngésző az eredeti méretű, a Veterans Society honlapján található képhez navigálta, amelyeken ráadásul a Funeral Depot telefonszáma volt olvasható. Ebben az ügyben a bíróság elutasította az alperesnek a *Ticketmaster*-döntésre alapuló azon érvelését, hogy a hiperlinkek használata semmilyen körülmények között sem valósíthat meg szerzői jogi jogsértést, tekintettel arra, hogy a linkelés során nem történik másolás. Az *Intellectual Reserve*-ügyre hivatkozva a bíróság megállapította, hogy extrém esetekben magának a jogsértő oldalak felkeresésének a bátorítása is szerzői jogba ütközhet, és közvetett felelősség megállapítását vonhatja maga után. Jelen esetben az alperes Funeral Depot nemcsak véletlenszerűen bukkant hasznos információra és buzdította vásárlóit a linkelt oldalak felkeresésére, hanem aktívan kontroll alatt tartotta a Veterans Society honlapját, és jelentősen részt vett a szóban forgó fényképek megjelenítésében. Mindezek a tényállási elemek alapul szolgáltak ahhoz, hogy az alperes magatartása kikerüljön az általános megállapítás alól, miszerint a linkelés nem sérthet szerzői jogot.

A *Ticketmaster*-ben foglaltakkal ellentétben a *Live Nation Motor Sports v. Davis*-döntésben¹⁶ a bíróság a *National Football League v. Primetime*-eset¹⁷ alapján arra a következtetésre jutott, hogy a kizárólagos szerzői jogi jogosultságok közé tartozó nyilvános előadás vagy nyilvánosságához közvetítés magában foglalja a folyamat összes olyan lépését, amelynek során a védett mű a nyilvánosság elé kerül. Így egy engedély nélkül elhelyezett hiperlink, amely a jogosult védett élő internetes közvetítésére (webcast) mutat, nagy valószínűséggel a felperes jogvédett tartalma „másolt” közvetítésének vagy előadásának minősül. Ebben az esetben a bíróság tehát a *Ticketmaster*-döntésben foglaltaknak teljesen ellentmondó következtetésre jutott, és a fenti logika alapján a linkelést a nyilvános előadással és a nyilvánosság-

¹⁵ *Batesville Services, Inc. v. Funeral Depot, Inc.*, 2004 WL 2750253 (DC Ind 2004).

¹⁶ *Live Nation Motor Sports, Inc. v. Davis*, 2006 WL 3616983 (ND Tex. 2006).

¹⁷ *National Football League v. Primetime*, 24 Joint Venture 210 F.3d 10 (2nd Cir. 2000).

hoz közvetítéssel hozta kapcsolatba és állapított meg felelősséget, nem szűkítvén le a szerzői jog nyújtotta jogosultságokat a többszörözés és a másolás kizárólagos jogára.

Szintén jelentős a *Perfect 10 v. Amazon.com*-eset¹⁸ is, amelyben a linkek használatának legelterjedtebb és talán legfontosabb módjának, a keresőmotor-szolgáltatással kapcsolatos linkelési gyakorlat jogsértő mivoltának kérdésében foglalt állást a bíróság. Ennek az esetnek a tényállása szerint egyértelműen történt elsődleges jogsértés, ugyanis a felperes Perfect 10 jogvédett fényképeit jogosulatlanul más honlapokra töltötték fel. Bár az eredeti, fizetős és jelszóval védett honlap képeit a Google nem indexálta, és így azok a keresési találatokban sem bukkantak fel, az engedély nélkül feltöltött képek a Google rendszerében ugyanúgy kereshetőek lettek, mint bármilyen más tartalom. A képek „thumbnail”-jei, amiket a Google a képkeresési alkalmazásán keresztül a keresés eredményeként megjelenít, megtalálhatóak voltak a Google szerverein. A kereső jelenleg is élő gyakorlata alapján a thumbnailre kattintva a felhasználó számára egy „ablakban” megjelenik maga a kép és a kép eredetijének helyét jelölő szöveg, valamint HTML-parancs. Tekintettel arra, hogy az eredeti kép nem található meg a Google szerverein, ez a megoldás klasszikus példája az inline linkelésnek és a framingnek. Mivel a bíróság megállapította, hogy a képek sokszorosításával és nyilvánosságához közvetítésével harmadik felek megsértették a felperes szerzői jogait, a fő kérdéssé az vált, hogy vajon a Google ennek alapján közvetetten felelőssé tehető-e a jogsértésért? A bíróság elsősorban a *Napster*-¹⁹ és *Netcom*-ügyben²⁰ lefektetett megállapításokat használta fel, és kimondta, hogy a Google közvetett felelőssége megállapítható, amennyiben bizonyossá válik, hogy tudomással rendelkezett arról, hogy jogsértő Perfect 10-képek voltak elérhetőek a keresőmotorján keresztül, és nem tette meg azokat az egyszerű lépéseket, amelyekkel megelőzhetné volna a felperes jogvédett tartalmainak további sértő felhasználását. Miután ezzel a döntéssel a másodfokú bíróság az elsőfokú fórum elé rendelte az ügyet további tényfeltárás céljából, nem sikerült tisztáznia, hogy mik is lehetnének azok az egyszerű lépések. Egy akkora internetes forgalmat lebonyolító keresőmotor esetében, mint a Google, magát a közvetlen tudomást is igen nehéz lenne bizonyítani. Mindenesetre ebben a döntésében a bíróság az *Intellectual Reserve*-hez hasonló végkövetkeztetésre jutott, de más úton, és másképp értelmezte a járulékos felelősség „induce, cause or materially contribute to” doktrínáját.

A fenti esethez nagyon hasonló tényállással kapcsolatban foglalt állást a szövetségi bíróság a *Flava Works v. Gunter*-ügyben.²¹ Itt a myVidster nevű szolgáltató közvetett felelősségének kérdése került a középpontba, amelynek a szolgáltatása abból állt, hogy az interneten más oldalakon fellelhető videókat könyvjelzővel lehetett ellátni, és azokat beágyazott formában meg lehetett osztani másokkal. A beágyazási linkekre kattintva a videót a myVidster

¹⁸ *Perfect 10, Inc. v. Amazon.com*, 487 F.3d 701 (9th Cir. 2007).

¹⁹ *A&M Records, Inc. v. Napster, Inc.*, 239 F.3d 1004 (9th Cir. 2001).

²⁰ *Religious Technology Center v. Netcom On-line Communication Services, Inc.*, 907 F. Supp. 1361 (N.D. Cal. 1995).

²¹ *Flava Works, Inc. V. Gunter*, 689 F.3d 754 (7th Cir. 2012).

oldalába ágyazva lehetett megtekinteni. A felperes Flava Works a videóit fizetés ellenében tette elérhetővé (amit a fizető ügyfelek saját használatra le is tölthettek), ám ezek a videók a myVidsteren keresztül bejelölve szabadon bárki rendelkezésére álltak. A bíróság úgy vélekedett, hogy ebben az esetben a közvetlen jogsértést a jogosulatlanul a Flava Works honlapján kívüli webhelyekre feltöltő felhasználók követték el, így a myVidster felelőssége csakis a „contributory liability” körében volt vizsgálható. A bíróság a *Perfect 10*-nel ellentétben megállapította, hogy a „safe harbor”-rendeletek nem alkalmazhatóak a myVidster magatartására, ugyanis azok csak olyan esetben alkalmazandók, amikor megállapítható a jogsértés. A jelen esetben az alperes nem vonható közvetlen felelősségre, ugyanis nem bátorította az elsődleges jogsértőket (a videókat feltöltő személyeket) a jogsértő cselekmény elkövetésére, azáltal nem idézte elő, illetve nem járult hozzá jelentősen a jogsértés megtörténtehez. Ennek alapján tehát amíg a *Perfect 10*-döntésben a keresőmotor-szolgáltatás nyújtása közvetett szerzői jogi jogsértésnek minősülhet, amennyiben bizonyítást nyer, hogy a szolgáltató nem tett eleget a „safe harbor”-mentességéhez szükséges követelményeknek, addig a *Flava Works*-ben ezt nem tette a bíróság a felelősség megállapításának feltételévé. Az utóbbi esetben egyébként az alperes tudomással rendelkezett a jogsértő videókról, azonban a felperes felhívására sem tett semmit a jogsértés megszüntetése érdekében. A későbbiekben bemutatandó európai szemlélet tükrében különösen érdekes a döntés azon szakasza, amelyben azt elemzi, hogy a myVidsternek a nyilvánossághoz közvetítés okán fennálló közvetlen felelősségének a megállapítása elmosná a határokat a közvetett és a közvetlen felelősség között, ugyanis így a link közzétevője olyan esetekben is jogsértőnek minősülne, amikor nem rendelkezik tudomással arról, hogy a linkelt tartalom szerzői jogilag védett.²² Itt a bíróság megkülönböztette a fentebb is tárgyalt *National Football League*-esetet, hangsúlyozva, hogy a myVidster nem rendelkezett befolyással az egyes számítógépek közötti adatáramlás felett.

Míg a felperesek a legtöbbszor a „contributory liability” fennállására hivatkoznak, addig az alperesek legtöbbet felhozott ellenérve a „fair use” vagy szabad felhasználás.²³ Ezt a bíróságok a legtöbbszor nem fogadják el, az érvelés általában már az első tényezőn megbukik. A linkek használata ugyanis a legtöbb esetben üzleti célból történik, mint a *Batesville*-esetben. A forprofit felhasználást a bíróságok olyan mértékben súlyozzák az alperes hátrányára, hogy a többi faktor értékelése jóval kisebb jelentőséghez jut annak fényében.

²² „To call the provision of contact information transmission or communication and thus make myVidster a direct infringer would blur the distinction between direct and contributory infringement and by doing so make the provider of such information an infringer even if he didn't know that the work to which he was directing a visitor to his website was copyrighted.”

²³ A „fair use” doktrína alapján a szabad felhasználás megállapításához a bíróságnak négy tényezőt kell figyelembe vennie. Az első a tevékenység célja és természete, amelynek során azt vizsgálja a bíróság, hogy a másolás a közjó érdekében vagy önös üzleti céllal történt; a második tényező a másolt mű természete; a harmadik faktor a mennyiségre vonatkozik és azt vizsgálja, hogy az új mű mekkora részben foglalja magában az eredeti művet; a negyedik pedig azt méri fel, hogy az elvileg jogsértő tevékenység mennyiben befolyásolta az eredeti mű értékét és a jogosultnak azt a jogát, hogy művét gazdaságilag is felhasználhassa.

A fentiek alapján láthattuk tehát, hogy a jelenlegi amerikai bírói gyakorlat inkább a közvetett felelősség körében értékeli a linkelést, ennek megállapítása azonban azokban az esetekben, amikor nem történik közvetlen jogsértés, problémás. Bár a szabadalmi jog körében a Szövetségi Fellebbezési Bíróság megállapította, hogy lehet szó járulékos jogsértésről olyankor is, ha nem történik közvetlen jogsértés,²⁴ a legfelsőbb bíróság ezt a döntés megsemmisítette²⁵, így ez a felfogás valószínűleg nem fog gyökeret verni az amerikai jogi gondolkodásban. A „contributory liability” favorizálása abból ered, hogy a közvetlen jogsértők az amerikai szerzői jogi szabályok alapján többségében egyének, magánszemély felhasználók, akiknek a felelősségre vonása nem csupán nem kifizetődő, hanem társadalmilag igen kritizált is.²⁶ Összességében azonban mind a közvetett, mind pedig a közvetlen jogsértés eseteiben a „fair use” rugalmassága egyelőre megfelelő mérlegelési és értékelési eszköznek tűnik a felelősség megállapításához egy olyan árnyalt és sokrétű jelenség esetében, mint a linkelés.

Az Európai Unió Bíróságának jelenlegi joggyakorlata

Ami az Európai Uniót illeti, a hiperlinkek szerzői jogi aktualitását és relevanciáját mutatja, hogy nem csupán az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság), hanem a szerzői jogi reformra vonatkozó javaslatok keretében a Bizottság is foglalkozik a témával. Miután, amint azt az alábbiakban is láthatjuk majd, az eddigi döntések nem illeszkednek konzekvensen a szélesebb nemzetközi joganyaghoz, továbbra is érkeznek előzetes döntéshozatal iránti kérelmek e témakörben a Bírósághoz, és a joggyakorlat egyelőre nem tekinthető megnyugtatóan rendezettnek.

A linkek használatának szerzői jogi megítéléséről alkotott véleményét a Bíróság eddig két lényeges döntésben, a *Svensson*- és a *BestWater*-esetben fogalmazta meg.²⁷ Mindkettőben az információs társadalomban érvényesülő szerzői és kapcsolódó jogok egyes kérdésekben történő összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv (a továbbiakban: Infoc-irányelv) 3. cikkének (1) bekezdését,²⁸ vagyis a nyilvánossághoz közvetítés kizárólagos jogosultságát ér-

²⁴ A szabadalmi ügyekben kizárólagos fellebbviteli hatáskörrel rendelkező Federal Circuit az *Akamai Technologies, Inc. v. Limelight Networks, Inc.* 692 F.3d 1301 (Fed.Cir. 2012) döntésében jutott erre a következtetésre.

²⁵ *Limelight Networks, Inc. v. Akamai Technologies, Inc.*, 134 S.Ct. 2111 (2014).

²⁶ *Randal C. Picker: Copyright as Entry Policy: The Case of Digital Distribution: <http://www.law.uchicago.edu/files/files/147,RCP.copyright.pdf>*, p. 11 (látogatás napja: 2015. október 7.).

²⁷ A C-279/13-as számú (C More) ügyben a Bíróság a *Svensson*- és a *BestWater*-döntéshez képest újdonságként arról rendelkezett, hogy nem ellentétes az Infoc-irányelvvvel az olyan nemzeti szabályozás, amely a műsorsugárzó szervezetek nyilvánosságához közvetítési jogát kiterjeszti olyan cselekményekre, amelyek során a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét nem tudják maguk megválasztani. Az alapügyben interneten keresztül közvetített élő jégkorong-mérkőzésekről volt szó, amelyek közvetítési időpontja adott, így azt a nézők értelemszerűen nem tudják szabadon megválasztani.

²⁸ 2001/29/EK irányelv 3. cikk (1) bekezdés: A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik vezetékessé vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az olyan módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.

telmezte. Tekintettel arra, hogy linkelés során általános esetben nem történik másolás, így a többszörözés kizárólagos jogosultságára vonatkozó irányelvi rendelkezések nem alkalmazandók erre a problémára.

A *Svensson-ügy*²⁹ alapeljárásában újságírók nehezményezték, hogy a Retriever Sverige AB saját honlapján, linkeken keresztül elérhetővé tette újságcikkeiket, amelyekhez egyébként a Göteborgs Posten oldalán bárki korlátozás nélkül is hozzáférhetett. A felperesek álláspontja szerint az alperes ezzel az újságcikkeken fennálló kizárólagos szerzői jogait sértette meg az engedély nélküli nyilvánosságra hozatal által, míg az alperes védekezése szerint nem történt nyilvánossághoz közvetítés, csupán megjelölte azokat az oldalakat, ahol az olvasók megtalálhatták az említett cikkeket.

E döntésében legfontosabb rendelkezésként a Bíróság kimondta, hogy a linkelés az Infosoc-irányelv 3. cikk (1) bekezdésének értelmében nyilvánossághoz közvetítésnek minősül. A „közvetítés” széles értelemben megvalósul az egyszerű hozzáférhetővé tétellel, függetlenül attól, hogy a nyilvánosság tagjai végül valóban lehívják-e a linkelt tartalmat vagy sem. A „nyilvánosság” követelménye pedig az internet kontextusában teljesül. A Bíróság azonban ezen a ponton kijelentette azt is, hogy csak abban az esetben minősül engedélyköteles cselekménynek a hozzáférhetővé tétel, ha az egy „új nyilvánossághoz” szól, vagyis olyan személyek is hozzáférést nyernek a jogvédett tartalomhoz, akiknek eddig nem volt erre lehetőségük, akiket a jogosultak nem vettek figyelembe az eredeti közzétételnél. Mivel a felperes Göteborgs Posten honlapján korlátozástól mentesen lehetett hozzáférni a cikkekhez, ezért az alperes az eredeti cikkekre mutató linkjével nem valósított meg nyilvánossághoz közvetítést, vagyis nem követett el jogsértést a felperes sérelmére. Megkülönböztette azonban a Bíróság azokat az eseteket, amikor az adott tartalom eredetileg csak egy szűkebb nyilvánosság számára hozzáférhető, és műszaki berendezés által védett. Ilyenkor a védelmet szolgáló műszaki intézkedés megkerülésével ugyanis a linket elhelyező a korábbinál szélesebb közönség számára teszi elérhetővé a tartalmat.

Ezen érvelés alapján tehát amennyiben a jogosult bármilyen korlátozás nélkül, mindenké számára elérhetően oszt meg egy tartalmat az interneten, onnantól kezdve a linkeléssel vagy beágyazással történő közvetítés nem minősül új nyilvánossághoz közvetítésnek. Ez azt jelenti, hogy az eredeti megosztással a jogosult nyilvános közvetítésben fennálló kizárólagos jogosultsága gyakorlatilag kimerül. Ez több okból is problémás: először is, a jogkimerülés a tulajdonátruházásban megvalósuló felhasználási cselekmények esetében jelenik meg, a nyilvánossághoz közvetítésnél azonban ilyenről szó sincs.³⁰ Sőt, még maga az Infosoc-

²⁹ C-466/12, Nils Svensson, Sten Sjörgen, Madelaine Sahlman, Pia Gadd v Retriever Sverige AB.

³⁰ A szerzői jogi kimerülés a művet tartalmazó fizikai hordozó első átruházásával valósul meg, így azon kizárólagos jogosultságok esetében lehet róla szó leginkább, amelyek kereskedelmi jellegűek. Forrás: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/cdip_4/cdip_4_rev_study_inf_2.pdf (látogatás napja: 2015. január 8.) és *Tosics Nóra: A szerzői jog nemzeti, nemzetközi és regionális kimerülésének kérdései. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 108. évf. 1. sz. 2003. február: http://www.sztnh.gov.hu/hu/kiadv/ipsz/200302/01-tosics.html?printable=1* (látogatás napja: 2015. január 10.).

irányelv 3. cikk (3) bekezdése is úgy rendelkezik, hogy az (1) és (2) bekezdésben foglalt jogok nem merülnek ki a nyilvánossághoz közvetítés vagy a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel egyetlen, e cikkben említett cselekménye révén sem.³¹

Másodszor pedig, bár a művek nyilvános sugárzásával foglalkozó 11*bis* cikkének kapcsán, de a Berni Uniós Egyezmény³² (a továbbiakban: BUE) brüsszeli diplomáciai konferenciája már 1948-ban tárgyalta az „új nyilvánosságról” mint az engedélyköteles új nyilvánossághoz közvetítés kritériumáról. A szerződő felek elvetették ennek a használatát és kodifikálását tekintettel arra, hogy azt a gyakorlatban nehéz meghatározni, és így nem használható kritériumként.³³ A BUE alapján tehát egyértelműen új nyilvánossághoz közvetítésről abban az esetben beszélhetünk, ha azt az eredetihez képest más szervezet eszközli.³⁴ Ugyanezt a szöveget vette át a WIPO Szerzői Jogi Egyezménye is.³⁵ Ezzel a Bíróság az „új nyilvánosságot” gyakorlatilag az „új nyilvánossághoz közvetítéssel” keverte össze³⁶ egy régi, a BUE értelmezéséhez segítséget nyújtó, hatálytalan útmutatóra hivatkozva, ráadásul azt félreértelmezve.³⁷ Bár az Európai Unió nem lehet tagja az egyezménynek, annak rendelkezéseit a TRIPS³⁸ elfogadásán keresztül tiszteletben kell tartania, épp ezért nem világos, hogy a Bíróság döntésének meghozatala előtt miért nem hívta segítségül a korábbi nemzetközi gyakorlatot annak érdekében, hogy megalapozott döntést hozhasson.

³¹ Infosoc-irányelv 3. cikk (3) bek.

³² Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works of September 9, 1886. (Berni Uniós Egyezmény).

³³ A francia delegáció javaslatának első verziója alapján elsősorban az eredetileg célzott közönség és a nyilvánossághoz közvetítési cselekménnyel elért „új közönség” közötti különbség adta volna meg az új közvetítéshez szükséges kritériumot, majd ezt az ötletet elhagyva az átvitelt foganatosító szervezet különbözősége mellett azt is kritériumként akarta elfogadtatni, hogy a sugárzás vagy újraközvetítés módjának az eredetihez képest eltérőnek kell lennie. Ezt a javaslatot végül elutasították, és a belga javaslat alapján fogadták el a jelenleg is hatályos normaszöveget. Forrás: Documents de la Conférence de Bruxelles (5-26 Juin, 1948), p. 289–291, elérhető: <ftp://ftp.wipo.int/pub/library/ebooks/Internationalconferences-recordsproceedings/BruxellesConference1948/BruxellesConference1948.pdf> (látogatás napja: 2015. augusztus 5.) és Tóth: i. m. (1), p. 15.

³⁴ BUE 11*bis* cikk (1) 2. Az irodalmi és művészeti művek szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyt adjanak a sugárzott mű mindenfajta, akár vezeték útján történő, akár vezeték nélküli nyilvános átvitelére, ha ezt az átvitelt az eredetihez képest más szervezet végzi.

³⁵ WIPO Copyright Treaty (a Szellemi Tulajdon Világszervezete Szerzői Jogi Szerződése) 8. cikk, A nyilvánossághoz közvetítés joga: Nem csorbítva a Berni Egyezmény 11. cikkének (1) (ii) pontját, 11*bis* cikkének (1) (i) és (ii) pontját, 11*ter* cikkének (1) (ii) pontját, 14. cikkének (1) (ii) pontját és 14*bis* cikkének (1) bekezdését, az irodalmi és művészeti alkotások szerzőinek kizárólagos joga, hogy műveiket vezeték útján vagy bármely más eszközzel vagy módon a nyilvánossághoz közvetítsék, és hogy erre másnak engedélyt adjanak, ideértve a műveiknek a nyilvánosság számára oly módon történő hozzáférhetővé tételét, hogy a közönség tagjai az említett művekhez való hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg.

³⁶ Ficsor Mihály: Svensson – honest attempt at establishing due balance concerning the use of hyperlinks – spoiled by the erroneous “new public” theory. Copyright See-Saw, 2014. május 5.: http://www.copyrightseesaw.net/archive/?sw_10_item=63, p. 5. (látogatás napja: 2015. szeptember 13.).

³⁷ Ficsor: i. m. (36), p. 6–7.

³⁸ Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (Megállapodás a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól).

A másik, közvetlenül a hiperlinkek szerzői jogi minősítésével foglalkozó döntés, a *BestWater-ügy*³⁹ ugyanezen a vonalon haladt tovább. A döntés alapjául szolgáló német eljárásban a felperes BestWater azt sérelmezte, hogy az alperesek az engedélye nélkül osztották meg a saját honlapjukba ágyazva a felperes által készített és a YouTube-on megosztott videót. A felperes állítása szerint a videó az engedélye nélkül került fel eredetileg az internetre. A *Svensson*-döntés mintájára a Bíróság itt is megállapította, hogy mivel az eredeti megosztás korlátozásoktól mentesen, mindenki számára elérhetően történt, a beágyazás nem célzott meg új, szélesebb közönséget. Emellett a Bíróság azt is kijelentette, hogy akkor minősül új közzétételnek a cselekmény, ha azt az eredetitől eltérő technológiával közvetítik, vagy amennyiben ez nem áll fenn, új nyilvánosság részére történt a közzététel.⁴⁰ Ezzel tehát a Bíróság annak a fentebb ismertetett javaslatnak a tartalmát tette az uniós joggyakorlat részévé, amit a BUE diplomáciai konferenciája korábban már egyértelműen elvetett. Valamint a felperesek állítása ellenére (az alapügyben eljáró bíróság tényállás tisztázási kötelezettségének elmulasztása okán) annak a feltételezése alapján döntött – kizárólag a *Svensson*-döntésre hivatkozva – végzésében, hogy a felperesek hozzájárulásával került fel eredetileg a tartalom a videómegosztó oldalra. A Bíróság döntésében hangsúlyozta, hogy a linkelt tartalom framingtechnikával, keretben történő megjelenítése nem változtat azon a tényen, hogy ilyen esetben sem lehet új nyilvánosságról beszélni egy eredetileg korlátozástól mentesen elérhetővé tett videó esetében.

A jelenlegi európai gyakorlat alapján tehát bár a linkelés maga nyilvános közvetítés, nem minősül annak, ha a link eredetileg bárki számára elérhető volt. Ezzel próbálta biztosítani a Bíróság az internet zökkenőmentes működését. És bár a szándék jogos és érthető, sajnos ezt úgy sikerült elérnie a Bíróságnak, hogy a nemzetközi irányvonalaknak ellentmondóan és bizonytalan tartalmú kritériumok bevezetésével rendelkezett egy ilyen jelentőségű témában. Az alábbiakban elsősorban annak bemutatására törekszünk, hogy a Bíróság tevékenységén kívül miként foglalkozik a Bizottság (és jelentős esetben a szélesebb európai közvélemény) a linkelés jogi státuszát is érintő problémákkal, és hogy ezeken a mechanizmusokon keresztül vagy azokon túlmenő eszközökkel miképpen lehetne tisztázni a jogi helyzetet.

A digitális egységes piac stratégiája

A fentebb részletezett két alapvető jelentőségű döntés meghozatala óta az Európai Unió komolyabban is belekezdett az európai szerzői jogi szabályozás megreformálásába a digitális világ által támasztott kihívások kezelése végett. A Bizottság májusban hozta nyilvánosságra a digitális egységes piac stratégiáját,⁴¹ amelyben három főbb csoportba gyűjtve, 16 pontban

³⁹ C-348/13, *BestWater International GmbH v Michael Mebes, Stefan Potsch*.

⁴⁰ C-348/13, 14. bekezdés.

⁴¹ Elérhető angolul: http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/docs/dsm-communication_en.pdf (látogatás napja: 2015. szeptember 13.).

foglalta össze a tervezett változtatásokat. A stratégia a főbb hangsúlyt inkább az elektronikus kereskedelem még meglévő korlátainak a lebontására helyezte, azonban szerzői jogi törekvéseket is megfogalmazott több pontban. Ezek az indokolatlan geoblocking megelőzése és eliminálása, a szöveg- és adatbányászat megkönnyítése tagállami határokat is átívelően, valamint az online közvetítők szerepének és felelősségének tisztázása a szerzői jogi jogsértések körében.⁴² Az ezekre vonatkozó jogszabályi javaslatok benyújtását 2015 végéig tervezte a Bizottság.

A fent említettek közül az online közvetítők vagy más néven ISP-k (internet service provider) felelősségére vonatkozó pontok a legjelentősebbek a linkelés szempontjából. Emellett azonban a Bizottság önmagában is igen fontosnak tartotta a problémát, ugyanis azzal a 2.4. (Better access to digital content – modern, more European copyright framework) és a 3.3.2. (Combatting illegal content on the Internet) pontban is foglalkozik. A stratégia az ISP-k szerepét és felelősségét a szerzői jog érvényesítése és a kereskedelmi volumenű jogsértések tekintetében tartja kiemeltnek, ennek okán pedig az ISP-k szerzői jog által védett tartalmakhoz kapcsolódó tevékenységeinek szabályait kell tisztázni a stratégia alapján. A stratégia utal az e-kereskedelmi irányelvben található, a közvetítőkre vonatkozó ún. „safe harbor”-rendelkezésekre, amelyek alapján az ISP-k nem tekinthetők felelősnek az általuk közvetített információk jellege alapján addig, amíg szigorúan passzív módon járnak el a közvetítésben, valamint hatékony lépéseket tesznek az illegális tartalmak azonosításának és lokalizálásának az érdekében. A stratégia megemlíti, hogy az illegális tartalmak internetes megjelenésének megelőzése céljából meg kell vizsgálni, hogy az információhoz való alapvető jog és a szólásszabadság érintetlenül hagyása mellett milyen keretek között lehetne magasabb felelősségi szint alapján meghatározni, hogy az ISP-k milyen mértékű gondosságot kötelesek gyakorolni hálózataik és rendszereik működtetése során.

Bár van, aki örül ezeknek a híreknek,⁴³ az online közvetítők felelősségi szabályainak újrarendelését illetően több szervezet is aggodalmát fejezte ki.⁴⁴ E vélemények szerint a Bizottságnak arra kellene törekednie, hogy a jelenleg is hatályban lévő szabályok megerősítést nyerjenek, és kifejezetten hangsúlyozzák az ISP-k védelmét. Mindemellett szükséges különbséget tenni a különféle jogsértő és illegális tartalmakra adandó válaszok között – nem ugyanazt a szankciót igényli ugyanis a gyermekpornográf vagy a terrorizmussal kapcsolatos tartalomhoz kapcsolódó tevékenység, mint egy szerzői jogot sértő tartalom. Ezek a szervezetek egészében elutasítják egy esetleges gondossági kötelezettség bevezetését az ISP-k számára, ezzel ugyanis ezeket a szolgáltatók olyan helyzetbe kerülnének, amelyben egy csak

⁴² A digitális egységes piaci stratégiája 2.4 pont, p. 6–7.

⁴³ <http://impalamusic.org/content/digital-single-market-impala-welcomes-eus-commitment-review-online-platforms-and-calls> (látogatás napja: 2015. szeptember 13.).

⁴⁴ A CDT (Center for Democracy and Technology) több más kormányközi szervezettel együtt nyílt levélben fordult Ansip EP-képviselőhöz. Elérhető: <http://cdn.ccianet.org/wp-content/uploads/2015/04/Open-Stakeholder-intermed-liability-protections.pdf> (látogatás napja: 2015. szeptember 13.).

sejtetten, de nem bizonyítottan jogsértő tartalmat vagy az arra mutató linket kellene eltávolítaniuk, ami öncenzúrához vezethet.

Az azonban még egyelőre nem tisztázott, hogy pontosan hogyan gondolta a Bizottság az ISP-k szerepének tisztázását. Annyi bizonyos, hogy 2015 szeptemberének végén tervezi a témához kapcsolódó nyilvános konzultáció bejelentését,⁴⁵ aminek egy vázlata már kiszivárgott.⁴⁶ A konzultációtervezet egyébként megkülönböztetést tesz az ISP-k (Internet/intermediary service providers) és az online platformok között: míg az előbbiek az e-kereskedelmi irányelv által meghatározott online szolgáltatást nyújtanak, amelynek során továbbítanak vagy elraktároznak harmadik személyek által szolgáltatott tartalmat, addig az utóbbiak olyan két- vagy többoldalú piacokon működő vállalatok, amelyek a két vagy több külön, de egymástól függő felhasználói csoport közötti interakciót teszik lehetővé úgy, hogy az a csoportok közül legalább egy számára értéket generál. Az ISP-k és az online platformok halmazai között akadnak átfedések, az azonban egyelőre nem világos, hogy pontosan milyen új és eltérő szerepet szán a Bizottság ezeknek a kategóriáknak.

A Reda-jelentés⁴⁷

A Bizottság korábbi tervei az európai szerzői jog felülvizsgálata tárgyában az erről szóló közösségi konzultáció lezárultát és eredményeinek megjelenését követően azonban már az ISP-k szerepének újragondolásánál konkrétan is körvonalazódni kezdtek. A konzultáció 2013. március 5. és 2014. március 5. között zajlott. A téma jelentőségét és az állampolgárok egyéni érdekeltségének magas fokát érzékelteti, hogy a konzultációs dokumentumra összesen több mint 9500 válasz érkezett, ennek nagy része (közel 59%) pedig végfelhasználóktól, vagyis magánemberektől, egyszerű internethasználóktól, fogyasztóktól.⁴⁸

Az európai szerzői jogi reform keretében azonban a Bizottság a közel 15 éves Infosoc-irányelv rendelkezéseit és a digitális egységes piac kialakításának megfelelőségét is újraértékeli. Ezt a szerzői jogban és a kreatív iparban érdekelt felek mindegyike jelentős lehetőségnek tekinti, aminek során érvényre juttathatják álláspontjukat és hosszú távra biztosíthatják érdekeik érvényesülését európai jogszabályi szinten. Ezzel kapcsolatban nyújtotta be jelentését a német kalózpárti képviselő, Julia Reda, amelyben a szerzői jog uniós szintű harmonizációja és a jelenlegi kulturális normákhoz történő alakítása mellett foglalt állást,⁴⁹ és jelentősen támaszkodott a konzultáció eredményeire.

⁴⁵ <http://www.ecommerce-europe.eu/news/2015/european-commission-extends-consultation-on-online-platforms> (látogatás napja: 2015. szeptember 14.).

⁴⁶ A vázlat megtalálható az alábbi helyeken: <http://www.politico.eu/wp-content/uploads/2015/09/Platforms-consultation.pdf> és <https://cdn.netzpolitik.org/wp-upload/Platforms-consultation.pdf> (látogatás napja: 2015. szeptember 14.).

⁴⁷ <https://juliareda.eu/copyright-evaluation-report/full/>.

⁴⁸ A konzultáció eredményei elérhetőek: http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/copyright-rules/docs/contributions/consultation-report_en.pdf (látogatás napja: 2015. augusztus 5.).

⁴⁹ <https://juliareda.eu/copyright-evaluation-report/> (látogatás napja: 2015. augusztus 5.).

A tanulmány szempontjából a jelentés legfontosabb ajánlása az eredetileg benyújtott verzió⁵⁰ 15. pontja, amely a „linkelési szabadság” európai szintű jogszabályban történő megszilárdítását célozta. Ez a szakasz arra hívta fel az európai jogalkotót, hogy tisztázza a hiperlinkek használata körüli ellentmondásokat, és állapítsa meg, hogy a hiperlinkek útján történő hivatkozás nem lehet alanya a jogosultak kizárólagos jogainak, ugyanis az ilyen cselekmények nem számítanak új közönséghez történő nyilvánossághoz közvetítésnek.⁵¹ A jelentés itt a korábbiakban bemutatott és kritizált *BestWater*-döntésre hivatkozik. Ennek alapján tehát a 15. bekezdés a linkelésnek az internetes szabad információáramlásban betöltött jelentős szerepét szerette volna elismertetni, és ezáltal biztosítani a szabadságát annak irányelvi szintű rögzítésével, hogy függetlenül a linkelt tartalom jogosultjának hozzájárulásától, a linkelés nem minősülhet kizárólagos jogot sértő cselekménynek. Mindezt úgy, hogy a korábbi joggyakorlatot és a *BestWater*-döntés lényegét akarta jogszabállyá avasználni, aminek az „új nyilvánosságról” alkotott fogalma ütközik azokkal a nemzetközi szerződésekben foglalt és általános kimerülési normákkal, amelyeket preambuluma alapján a javasolt jelentés is figyelembe vett és tiszteletben tart.

A végleges és elfogadott jelentésben azonban már nem található meg ez a bekezdés. A javasolt normaszövegre ugyanis olyan módosító javaslatok érkeztek, amelyek az eredeti szándékkal ellentétesen gyakorlatilag ellehetlenítették volna a hiperlinkek szabad használatát.⁵² A Rozière és Delvaux képviselő által benyújtott módosítás alapján ugyanis a linkek használata csak olyan esetben lehetett volna legális, ha azok szabadon hozzáférhető tartalomra mutatnak, ellenkező esetben azonban az online közvetítők felelősségre vonását helyezték kilátásba az erre vonatkozó szabályok szigorítására tett javaslattal. Ez nemcsak a jóhiszeműen elhelyezett linkek jelentős részét tette volna automatikusan illegitimmé, hanem valószínűleg nagyfokú öncenzúrához is vezetett volna, tekintettel arra, hogy a linkelt tartalom jogtisztaságának előzetes ellenőrzése nehézkes és időigényes feladat. Végül, kompromisszumos módosításként a teljes bekezdés törlésre került, így továbbra is a Bíróság dönt egyéni esetekben, előzetes döntéshozatali kérelem alapján. Úgy tűnik tehát, hogy sajnálatos

⁵⁰ Draft report on the implementation of Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society (2014/2256(INI)); PE546.580v02-00. Elérhető: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-546.580+02+DOC+PDF+V0//EN> (látogatás napja: 2015. augusztus 5.).

⁵¹ 15. Stresses that the ability to freely link from one resource to another is one of the fundamental building blocks of the Internet; calls in the EU legislator to clarify that reference to works by means of a hyperlink is not subject to exclusive rights, as it does not consist in a communication to a new public.

⁵² AM 409. 15. Stresses that the ability to freely link from one resource to another is one of the fundamental building blocks of the internet; calls on the EU legislator to incorporate the case-law of the Court of Justice into its positive law so that reference to works by means of a hyperlink is not subject to exclusive rights, as it does not consist in a communication to a new public; observes that this option must be strictly limited to links which lead to freely available content; observes that the online intermediaries liability regime applicable to links to illicit content should be tightened up, particularly by revising the e-commerce directive.

módon nemcsak a Bíróság, hanem annak tevékenysége nyomán az egyéb uniós döntéshozók és képviselők is elhibázott és a szerzői jog szempontjából szakmailag megalapozatlan megközelítésben gondolkodnak a linkelésről, ami a további jog- és irányvonal-alkotásban is rossz útmutatóul szolgálhat.

A Google-adó avagy szomszédos jog a sajtó számára

A közelmúltban egy másik, linkelést is érintő és nagy visszhangot kiváltó esemény a német és spanyol jogban már létező,⁵³ a Google-adóként is emlegetett *sui generis*, ún. kiegészítő szerzői jog (ancillary copyright for press publishers) európai szintre emelésének felvetése volt. E jog alapján a keresőmotorok és egyéb olyan online platformok és híraggregátorok (pl. Google News), amelyek hírek rövid részleteit, beleértve azok címét és idézeteit, elérhetővé teszik az internetezők számára, ezt a hírügynökségeket és egyéb online hírszolgáltatókat illető külön díj fizetése mellett tehetik meg. Ez egyben azt is jelenti, hogy a keresőmotorok a keresési találatok megjelenítése okán fizetni kötelesek. Mivel a keresési találatok mindig a keresett tartalomra mutató linket is tartalmazznak, ez az új kizárólagos jog gyakorlatilag sajátos módon fizetési kötelezettséggel terheli a szolgáltatót a hírekre mutató linkek megjelenítéséért.

Bár az erre vonatkozó jogszabályi rendelkezések bevezetése után nem sokkal a Google News kivonult Spanyolországból, valószínűleg az őket védő és jogosító kiegészítő jog a legtöbbet a hírszolgáltatóknak ártott, ugyanis azáltal, hogy híreik és cikkeik nem jelentek meg a Google News találatai között, sokkal kevesebb emberhez jutottak el, és sokkal kisebb letöltési és látogatottsági adatokat produkáltak. Mindez gazdasági kárt is okozott a hírügynökségeknek, kiderült ugyanis, hogy a Google News-hoz hasonló híraggregátorok valójában kiszélesítik a hírek eredeti forrásainak a piacát, és megnövelik irántuk a keresletet.⁵⁴ Az ilyen hírkereső szolgáltatások ugyanis abban az esetben okozhatnának kárt az online sajtóorgánumoknak, ha az általuk is megjelenített tartalmat egyszerűen lemásolnák vagy olyan, vonzóbb kontextusban kínálnák, amivel átcsábítanák az olvasókat az eredeti felületről.⁵⁵

⁵³ Az angol joggyakorlatban egyébként még korábban, egy 2010-es döntés [NLA v. Meltwater (2010) EWHC 3099] során a bíróság hasonló mintára megállapította, hogy nemcsak a médiafigyelő szolgáltatást nyújtó cégeknek kell engedélyeztetniük a tevékenységüket és az alapján díjat fizetniük, hanem a szolgáltatást igénybe vevő feleknek is. A tényállás szerint az alperes a feliratkozóinak azok korábbi keresési kulcsszavai alapján generált hírösszeállításokat küldött, amelyekben az adott hír vagy újságcikk címe, kezdősora és az arra mutató link szerepelt.

⁵⁴ Az erre vonatkozó, az időszakos kiadványok kiadóinak spanyol egyesülete megrendelésének alapján készült tanulmány spanyol nyelven itt olvasható: <http://www.aepp.com/pdf/InformeNera.pdf>.

⁵⁵ Bodó Balázs: A „mély link” – Internetes tartalomszolgáltatók vs. Internet. Beszélő, 8. évf. 9. sz. 2003: <http://beszelo.c3.hu/03/09/05bodo.htm>, p. 20. (látogatás napja: 2015. október 11.).

A Google-tax vagy snippet tax európai szintű bevezetésének a lehetősége szintén a Reda-jelentés kapcsán merült fel, ám az erre vonatkozó első módosító indítványt⁵⁶ leszavazták, valamint a módosítókról történő együttes szavazásnál azt ismételten elutasították.⁵⁷

Az európai jogrendszerekben egyébként létező szomszédos jogok mintájára működő külön „ancillary copyright” meglehetősen heves reakciókat váltott ki: míg a kifejezetten a tervezett intézkedés ellenzésére létrejött szervezetek üdvözölték az említett módosítók elutasítását,⁵⁸ addig Oettinger, a digitális gazdaságért és társadalomért felelős uniós biztos nemrég támogatását fejezte ki az ötletet illetően.⁵⁹ Mivel a Reda-jelentés jogi kötőerővel nem bír, ezért a tény, hogy a kiegészítő jogra vonatkozó rendelkezés kimaradt belőle, nem feltétlenül bír jelentőséggel – hogy végül mi lesz a végleges európai álláspont a kiegészítő szerzői jogra, illetve a linkelésre és a linkelési szabadságra vonatkozóan, majd csak a konkrét jogszabály körvonalazódása után derül ki.

És ami még jön: GS Media

Az aktuális európai jogalkotási és politikai fejlemények tárgyalása után kicsit visszatérve az európai ítélkezéshez, egy éppen folyamatban lévő ügy is illusztrálja, hogy annak ellenére, hogy a Bíróság már a *Best Water*-döntésnél is egyértelműen tisztázottnak vélte a linkelés és a nyilvánossághoz közvetítés problémáját, ez a gyakorlat továbbra is nehezen értelmezhető a tagállami bíróságok számára. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy 2015 májusában újabb előzetes döntéshozatali kérelem került a Bíróság elé, amely ismételten az Infosoc-irányelv 3. cikk (1) bekezdésének értelmezését szeretné tisztázni a hiperlinkek elhelyezésével kapcsolatban.

A *GS Media-ügy*⁶⁰ egy 2011-ben indult holland eljárás alapján került a Bíróság elé.⁶¹ A tényállás szerint egy online bulvárlap közzétett a honlapján egy linket, amire kattintva egy ausztrál filehostingoldalra került a felhasználó, ahonnan újabb link útján le lehetett tölteni azokat az erotikus fényképeket, amelyek felett a Sanoma nevű felperes rendelkezett szerzői jogosultságokkal. Miután az eredeti helyről eltűntek a képek, a bulvárlap a Sanoma kifejezett kérélmére ellenére újra elérhetővé tett egy, immár másik tárhelyszolgáltatónál elérhető

⁵⁶ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=AMD&format=PDF&reference=A8-0209/2015&secondRef=001-001&language=EN>.

⁵⁷ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPART+PE-549.435+01+DOC+PDF+V0//EN&language=EN>, 204. számú módosító (látogatás napja: 2015. augusztus 9.).

⁵⁸ Ilyen szervezet például az Initiative Against Ancillary Copyright (<http://ancillarycopyright.eu>).

⁵⁹ <http://www.euractiv.com/sections/infosociety/copyright-reform-oettinger-open-spanish-google-tax-model-316314> (látogatás napja: 2015. augusztus 9.).

⁶⁰ C-160/15, *GS Media BV v Sanoma Media Netherlands BV and Others*.

⁶¹ Az alapügy tényállásának bemutatásához a tanulmány szerzője a <http://eulawradar.com/case-c-16015-gs-media-porn-hyperlinked-and-hyperleaked/> címen elérhető összefoglalót használta (látogatás napja: 2015. augusztus 13.).

képekre mutató linket, mindezt annak híradása mellett, hogy per indul ellenük az ügyben. Bár az alapeljárásban mind a Sanoma, mind pedig a fotókon szereplő személy pert indított az említett bulvárlap, a GS Media ellen, a személyiségi jogi aspektust mellőzve csak a szerzői jogi felvetéseket ismertetjük.

Az elsőfokú bíróság megállapította az alperes jogsértését, miután az európai joggyakorlatra hivatkozva a sérelmes tevékenység több körülményét is megvizsgálta (szándékosság, új közönség megcélzása, profitorientáltság). Az „új nyilvánosság” körében arra a következtetésre jutott, hogy ez a kritérium is teljesült, mivel eredetileg csak egy szűk réteg tudott arról, hogy a képek szabadon megtalálhatóak az interneten, a pontos URL közzétételével azonban egy sokkal szélesebb nyilvánossághoz juthattak el a jogvédtett fényképek. Ez egy új, másik nyilvánosság, mint amihez a jogosult a képek eredeti publikálásakor járult hozzá (arról nincs adat, hogy volt-e egyáltalán hozzájárulás).

A fellebbviteli bíróság ezzel ellentétes következtetésre jutott, és megállapította, hogy a képek (a feltárt tényállás alapján) – habár csak kis számú felhasználó tudhatott róluk eredetileg – mindenféle biztonsági intézkedés nélkül hozzáférhetőek voltak ugyanúgy, ahogy a *Svensson*- és a *Best Water*-esetben is, ahol pedig a Bíróság elutasította az „új nyilvánosság” meglétét. Ezzel a holland fellebbviteli bíróság közvetlenebbül követte a Bíróság iránymutatását, azon a ponton azonban, amikor kijelentette, hogy egy olyan link elhelyezése, amelyik egy másik helyen közzétett tartalomra mutat, nem minősül új publikálási cselekménynek, a *Svensson*-döntés 20–23. bekezdésével első látásra ellentétesen rendelkezett. Bár a *Svensson* tényállásában a szóban forgó cikkek közvetlenül a linkre kattintva elérhetőek voltak, ezek a linkek is olyan tartalmat jelenítettek meg, amelyeket egy másik helyen már korábban közzétettek. A korábbi esetekben tehát a Bíróság eleve nyilvánossághoz közvetítésnek minősítette a linkelést, és ezek után vont ki az adott linkeket a jogosultság alól annak alapján, hogy azok nem értek el az eredetileg szándékolttól eltérő nyilvánossághoz. Ezzel a Bíróság a „new publicity” követelményének a bevezetésével gyakorlatilag egy kivételt alkotott.

A holland legfelsőbb bíróság azonban további zavart észlelt a két korábbi európai döntést illetően. Míg a *Svensson*-esetben a döntés megfogalmazása alapján nem kell figyelembe venni, hogy történt-e a jogosult részéről hozzájárulás az eredeti közzétételhez, addig a *Best Waterben* már úgy fogalmaz a Bíróság, hogy mivel a jogosult hozzájárult a videó YouTube-on történő közzétételéhez (a jogosult szerint ez nem így történt), nem lehet új nyilvánosságról beszélni. A *Best Water*-végzés alapján tehát már figyelembe kell venni azt, hogy a jogosult milyen publikum részére járult hozzá a közzétételhez.⁶² Azt azonban úgy tűnik, nem vette figyelembe a Bíróság, hogy azokban az esetekben, amikor egyáltalán nem járul hozzá a jogosult a közzétételhez, új nyilvánosságról sem beszélhetünk, így minden esetben új közzétételnek minősülne a linkelés.

⁶² C-348/13, 16. bekezdés.

A holland legfelsőbb bíróság mindezek alapján az alábbi kérdéseket tette fel a Bíróságnak.⁶³

- 1a) A 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti „nyilvánossághoz közvetítés” valósul-e meg akkor, ha a szerzői jog jogosultjától eltérő személy az általa működtetett weboldalon elhelyezett hiperlink útján olyan, harmadik személy által működtetett, az internetes nagyközönség számára elérhető weboldalra hivatkozik, amelyen a művet a jogosult engedélye nélkül tették hozzáférhetővé?
- 1b) Releváns-e ebben a tekintetben az, hogy a művet korábban más módon sem közvetítették a nyilvánossághoz a jogosult engedélyével?
- 1c) Jelentőséggel bír-e az, hogy a hiperlinket elhelyező személy tud-e vagy e személynek tudnia kell-e arról, hogy a jogosult nem engedélyezte a mű elhelyezését a harmadik személy 1a) kérdésben említett weboldalán, és adott esetben arról a körülményről, hogy a művet korábban más módon sem közvetítették a nyilvánossághoz a jogosult engedélyével?
- 2a) Az 1a) kérdésre adandó nemleges válasz esetén: mégis nyilvánossághoz közvetítés valósul-e vagy valósulhat-e meg ebben az esetben akkor, ha a weboldal, amelyre a hiperlink mutat, és ezáltal a mű – még ha nem is könnyen – fellelhető az internetes nagyközönség számára, és a hiperlink elhelyezése ezért nagymértékben megkönnyíti a mű megtalálását?
- 2b) Jelentőséggel bír-e a 2a) kérdés megválaszolása körében az, hogy a hiperlinket elhelyező személy tud-e vagy e személynek tudnia kell-e arról a körülményről, hogy a weboldal, amelyre a hiperlink mutat, nem könnyen lelhető fel az internetes nagyközönség számára?
3. Léteznek-e egyéb olyan körülmények, amelyeket figyelembe kell venni azon kérdés megválaszolásakor, hogy nyilvánossághoz közvetítés valósul-e meg akkor, ha hiperlink útján olyan művet tesznek hozzáférhetővé, amelyet korábban nem közvetítettek a nyilvánossághoz a jogosult engedélyével?

A második kérdés megválaszolását a Bíróság valószínűleg rövid úton rendezni fogja majd a korábbi döntésekre történő hivatkozással, amelyekben eddig egyértelműnek tűnően állapította meg, hogy valamilyen fajta biztonsági intézkedés és annak megkerülése mindenképpen szükséges egy új nyilvánossághoz közvetítéshez. Azonban érdekes lesz látni, miként dönt majd a Bíróság a jogosulttól való hozzájárulás szükségességének kérdésében, ugyanis mind a hozzájárulás, illetve az erről való tudomás egy igen nehezen bizonyítható dolog, különösen az internet kontextusában. Nem csupán a linkelés alapvető funkciója miatt (egy-egy népszerű tartalmat több százezer vagy millió felhasználó oszthat tovább), hanem az anonimitás miatt is – bár ehhez kapcsolódhatnak a digitális stratégia közvetítő szolgáltatókra vonatkozó reformelképzelései. Jelenleg tehát úgy tűnik, hogy valóban nem a legszeren-

⁶³ A hivatalos magyar szöveg elérhető: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=164772&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=321648>.

csébb volt az „új nyilvánosság”, egy eddig meglehetősen tisztázatlan tartalmú és a nemzetközi egyezmények által egyértelműen elvetett kategória kritériumszintként való állítása.

Megoldási alternatívák a linkelés helyes megítélésére

A hiperlinkek szerzői jogi megítélésének problémájára már több lehetséges megoldási javaslat is napvilágot látott.

Az egyik ilyen elméleti felvetés szerint a *Svensson*-érveléssel ellentétben a linkelést nem lehet az Infosoc-irányelv 3. cikke szerinti nyilvánossághoz közvetítésnek tekinteni, ahhoz ugyanis hiányzik a cselekmény fő eleme, az átvitel (transmission).⁶⁴ Ez a vélemény azon az érven alapul, hogy a jogszabály szövege úgy fogalmaz, hogy a szerzők „műveik” nyilvánossághoz közvetítését engedélyezhetik, a linkelés során pedig nem történik meg magának a műnek az átvitele, az csak esetleg a felhasználó részéről tanúsított magatartás, a linkekre történő klikkelés során valósulhat meg. A European Copyright Society ezen álláspontjának megfogalmazásakor az irányelv szövegén kívül annak előkészítő anyagaira, valamint a WTC 8. cikkére és annak előkészítő iratára hivatkozik (abban is olyan rendelkezésre, ami végül nem lett az egyezmény része).⁶⁵ A vélemény azonban figyelmen kívül hagyja, hogy a linkek különböző fajtái igen eltérő módon működhetnek, valamint annak a kategorikus kijelentése, hogy a linkelés semmilyen esetben sem minősülhet nyilvánossághoz közvetítésnek, olyan rugalmatlan megközelítés, amelyet nehéz lenne összeegyeztetni a folyamatos technológiai fejlődés nyújtotta új jelenségekkel.⁶⁶

Bár ténylegesen nem történik adatátvitel a link egyszerű elhelyezésével, ám ha magát a lehívásra elérhetővé tétel cselekményét nem fedezné a nyilvánossághoz közvetítés kizárólagos joga, az több problémát is felvetne. Ha ugyanis az „átvitel felajánlása”, vagyis a nyilvánosság számára lehívásra hozzáférhetővé tétel joga kikerülne a kizárólagos jog alól, az gyakorlatilag kikényszeríthetlenné tenné azt a digitális környezetben (pl. a linkekkel szolgáló kalózkodások ellen). Mindemellert ez a jogosultság félreértelmezését is jelenti: a szerzői jogi jogosult ugyanis olyan módon bocsátja a publikum rendelkezésére a művét, hogy a nyilvánosság tagja a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatja meg. Ha felhasználási szerződés keretében a nyilvánossághoz közvetítésre más személy is jogosulttá válik, akkor ennek a szerződésnek a jogosultság fentebb részletezett értelmezése alapján nem lesz jogi hatálya, így ugyanis gyakorlatilag bárki szabadon linkelhetne (mivel az átvitel felajánlása ezen elmélet

⁶⁴ European Copyright Society Opinion on the Reference to the CJEU in Case C-466/12 *Svensson*, 15 February 2013: <http://blog.iri.uni-hannover.de/wp-content/uploads/tmp/European-Copyright-Society-Opinion-on-Svensson-First-Signatoriespaginated.pdf> (látogatás napja: 2015. szeptember 12.).

⁶⁵ I. m. (64), p. 2–6.

⁶⁶ *Alexander Tsoutsanis*: Why copyright and linking can tango. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 9. évf. 6. sz., 2014, p. 498.

szerint nem engedélyköteles) arra a tartalomra, amit a szerződéssel jogosulttá vált személy a nyilvánossághoz közvetített.⁶⁷

Az ezt a problémát más nézőpontból vizsgáló ALAI álláspontja alapján a „lehívásra hozzáférhetővé tétel” (right of making available) magában foglalja a védett tartalom pusztá „felajánlását” (offering) egyéni letöltésre vagy streamelésre, vagyis azt az esetet, amikor a tartalom interaktív átvitelre elérhetővé válik.⁶⁸ Amennyiben pedig valós átvitel (transmission) is történik, ez a cselekmény is a nyilvánossághoz közvetítés jogi besorolása alá esik, függetlenül attól, hogy milyen technológiai eszközt használtak a lehívásra elérhetővé tételhez. A vélemény továbbá árnyaltabb választ ad a kérdésre, és megkülönböztetést tesz az olyan linkek között, amelyek közvetlenül hozzáférést engednek a védett tartalomhoz, és az olyanok között, amelyek csak utalnak egy olyan forrásra, ahonnan a mű elérhető lehet.⁶⁹ Az előbbi esetekre vonatkozik az elérhetővé tétel jogának fent vázolt formája, míg az utóbbiakra nem. Egy olyan link tehát, amely csupán utal egy másik weboldalra vagy egyéb internetes forrásra, ahonnan további lépések után elérhetővé válhat a tartalom, nem minősül a nyilvánossághoz közvetítésen belül elérhetővé tételnek (ilyenek általánosságban az egyszerű felszíni linkek), az olyan hivatkozás viszont, amelyre kattintással egyből megindul a letöltés, mindenképpen ebbe a kategóriába esik (ezek tipikusan a deep vagy belső linkek, illetve a framing fajtái). Természetesen ez a megkülönböztetés sem abszolút: amennyiben ugyanis a belső linkek által hivatkozott hozzáférési útvonal megváltozott, vagy a jogvédett tartalom azon keresztül többé valamilyen okból nem érhető el közvetlenül, hanem csak a felhasználó további magatartása következtében, a deep link is az előző kategóriába esik, és nem történik hozzáférhetővé tétel a link elhelyezője részéről.⁷⁰ Mivel a nyilvánossághoz közvetítés már magával a felajánlással megvalósul, így lényegtelen, hogy az elérhetővé tett tartalom magában jogsértő-e. Ez a megkülönböztető hozzáállás hívebben tükrözi az internet működését és a linkek változatosságát, elméletben pedig nem korlátozza az internet működőképességét, viszont biztosítja a szerzői jogi jogosultak kizárólagos jogainak az érvényesíthetőségét.

Mitután (a Bíróság megerősítése alapján is) a nyilvánossághoz közvetítés cselekményébe tartozónak kell tekinteni a linkelés közvetlen fajtáit, alapvetően két lehetséges megoldás mutatkozik arra, hogy a hibás „új nyilvánosság” elvét megkerülve, a szerzői jogi dogmatikába illeszkedően lehessen kezelni a linkeket, és elkerülni az egyéni felhasználási engedélykérések sokaságát.

Az egyik ilyen megoldás lehet az engedélyezés. Amennyiben a tartalom jogosult által engedélyezett lehívásra hozzáférhetővé tételét hallgatólagos engedélynek tekintjük a műre

⁶⁷ Jane C. Ginsberg: *Hyperlinking and Infringement: The CJEU Decides (sort of)*. The Media Institute: <http://www.mediainstitute.org/IPI/2014/031714.php> (látogatás napja: 2015. szeptember 12.).

⁶⁸ *Ficsor*: i. m. (36), p. 30.

⁶⁹ ALAI Report and Opinion on the making available and communication to the public in the internet environment – focus on linking techniques on the Internet: <http://www.alai.org/assets/files/resolutions/making-available-right-report-opinion.pdf> (látogatás napja: 2015. szeptember 13.).

⁷⁰ *Mezei*: i. m. (4), p. 35.

mutató linkek elhelyezésére, akkor ezzel a megoldással elkerülhető az egyéni engedélyezés szükségessége, és a további linkek sem minősülnek jogsértőnek. A hallgatólagos engedély (implied license) azonban igen tág fogalom, és jogrendszerenként eltérőek a létrejöttéhez szükséges feltételek. Mindemellett pedig itt sem szabad megfeledkezni arról, hogy a linkek sokfajta, és szintén sokfajta motiváció alapján jöhet létre: míg a jogosult hozzájárul egy bizonyos weboldal linkeléséhez, ezzel nem feltétlenül engedélyezi bármely más oldalnak ugyanezt.⁷¹ A jelenlegi egységesítés hiánya azonban nem jelenti azt, hogy az erre vonatkozó joggyakorlatot a jövőben ne lehetne európai szinten kimunkálni.⁷²

A hallgatólagos engedély mellett azonban meg kell említeni a kifejezett engedélyeket (express authorization), amelyek már bizonyos esetekben a gyakorlatban is működnek (lásd: Vimeo felhasználási feltételei,⁷³ illetve a Creative Commons-licenckek⁷⁴). Bár ezek az engedélyek tisztázzák az egyes tartalmakra mutató linkek jogi helyzetét a jövőre vonatkozóan, nem jelentenek megoldást az olyan korábbi esetekre, amikor nem történt ilyen engedélyezés.

Az engedélyezés mellett általánosabb megoldás lehetne a nyilvánosságához közvetítés, illetve a lehívásra hozzáférhetővé tétel joga alóli kivétel alkalmazása.⁷⁵ Az Infosoc-irányelv 5. cikk (3) bekezdés c) pontja alapján⁷⁶ a tagállamok megállapíthatnak kivételeket a (többszörözés

⁷¹ ALAI Report and Opinion on a Berne-compatible reconciliation of hyperlinking and the communication to the public right on the Internet: <http://www.alai.org/en/assets/files/resolutions/201503-hyperlinking-report-and-opinion.pdf> (látogatás napja: 2015. szeptember 13.) p. 2–3.

⁷² *Ficsor*: i. m. (36), p. 37–38.

⁷³ Terms of Service on Vimeo 9. Licences Granted by You 9.1. Videos: LICENSE TO VIMEO: As between you and Vimeo, you own the video content („videos”) that you submit to the Vimeo Service. By submitting a video, you grant Vimeo and its affiliates a limited, worldwide, non-exclusive, royalty-free license and right to copy, transmit, distribute, publicly perform and display (through all media now known or hereafter created), and make derivative works from your video for the purpose of (i) displaying the video within the Vimeo Service; (ii) displaying the video on third party websites and applications through a video embed or Vimeo’s API subject to your video privacy choices; (iii) allowing other users to play, download, and embed on third party websites the video, subject to your video privacy choices; (iii) promoting the Vimeo Service, provided that you have made the video publicly available; and (iv) archiving or preserving the video for disputes, legal proceedings, or investigations. LICENSE TO OTHER USERS: You further grant all users of the Vimeo Service permission to view your videos for their personal, non-commercial purposes. This includes the right to copy and make derivative works from the videos solely to the extent necessary to view the videos. The foregoing licenses are in addition to any license you may decide to grant (e.g., a Creative Commons license).

⁷⁴ <http://creativecommons.org>.

⁷⁵ I. m. (69), p. 5.

⁷⁶ Infosoc-irányelv. 5. cikk (3) bekezdés c) pont: A tagállamok a 2. és 3. cikkben szabályozott jogok vonatkozásában az alábbi esetekben kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg – már nyilvánosságra hozott aktuális gazdasági, politikai vagy vallási témájú cikkeknek, illetve sugárzott műveknek vagy más ilyen jellegű, védelem alatt álló teljesítményeknek a sajtó általi többszörözése, nyilvánosságához közvetítése, illetve más módon a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele olyan esetekben, amikor az ilyen felhasználást nem zárták ki kifejezetten, a forrás feltüntetésével – beleértve a szerző nevét is –, vagy a műveknek és más védelem alatt álló teljesítményeknek a napi eseményekről szóló tudósításhoz kapcsolódóan a tájékoztatási cél által indokolt terjedelemben történő felhasználása, amennyiben lehetséges, a forrás feltüntetésével – beleértve a szerző nevét is.

és a nyilvánossághoz közvetítés joga alól olyan esetekben, amikor a sajtó aktuális gazdasági, politikai vagy vallási témájú cikkeket közvetít. A digitális világban azonban egyre kevésbé világos, hogy ki tekinthető a „sajtó” tagjának, ki minősülhet újságírónak, és ezáltal kik lehetnek egyes jogok és kivételek alanyai.⁷⁷ A nyilvánosság tájékoztatása azonban egy igen szűk kivételt élvező kör, ami mellett egyéb, nagy társadalmi haszonnal rendelkező tevékenységek is „megérdemelnék” az immunitást, mint például az oktatói-kutatói munka. Jelen dolgozat is számtalan olyan közvetlen linket tartalmaz, amelyekre történő kattintással egyből elérhetővé válik a tartalom, így egyértelműen megvalósul a nyilvánossághoz közvetítés.

A problémát annak teljességében célzó intézkedés lehetne egy külön a linkekre vonatkozó kivétel megalkotása. Erre módot ad a WCT 10. cikke⁷⁸ a háromlépcsős teszt tiszteletben tartása mellett. Bár a linkelés gyakorisága miatt problémás lehet annak „különleges esetként” történő minősítése, a linkeknek az internet működésében betöltött alapvető szerepe azonban alapul szolgálhat rá. A második és a harmadik lépcső (a kivétel nem lehet sérelmes a műrendes felhasználására) esetében elengedhetetlen lenne a különböző fajta linkek gazdasági jelentősége alapján történő megkülönböztetés, míg a harmadik lépésnél (a kivétel indokolatlanul nem károsíthatja a szerző jogos érdekeit) a linkelés során sérülékeny személyiségi jogok tiszteletben tartására kell figyelni.⁷⁹

Egy ilyen jól megfontolt és helyesen mérlegelt kivétel bevezetéséhez azonban jogalkotói aktus lenne szükség. Tekintettel arra, hogy jelenleg fontos prioritást élvez az Infosoc-irányelv felülvizsgálata és a jelenlegi körülményekhez igazítása, a szerzői jogi reform nagy-szerű lehetőséget jelenthetne többek között a linkelés helyzetének jogszabályi tisztázására. Amint azonban a fentebbiekben is láttuk, ilyesmire nem történt kísérlet. Az digitális egységes piac stratégiájából úgy tűnik, hogy ezt a területet leginkább a közvetítő szolgáltatók jogvédett tartalmakkal kapcsolatos tevékenységeire vonatkozó szabályok tisztázásával és pontosításával szándékolják befolyásolni. A linkelés szabadságát azonban még a konkrétabb Reda-jelentésben is csupán nagy általánosságban megfogalmazva, a jelenség komplexitását figyelmen kívül hagyva próbálták kimondani, ami (nem meglepő módon) nem képezhetette egyhangú egyetértés, de még kompromisszum tárgyát sem. A fent említett egyedi kivétel vagy korlátozás bevezetésére nem érkezett konkrét vagy akár csak elvi szintű javaslat sem. Egyelőre tehát a Bíróság valószínűleg továbbra is eddigi joggyakorlatára fog támaszkodni a linkelést érintő előzetes döntéshozatali eljárásokban, a jogalkotás részére pedig nem áll rendelkezésre semmilyen olyan használható javaslat, amely felhasználható egy következetes, a

⁷⁷ Bár a „sajtó” és az „újságíró” minősítés inkább a szólás és véleménynyilvánítás szabadsága tekintetében jelentős, amint láthatjuk, a szerzői jog esetében is rendelkezhetnek relevanciával.

⁷⁸ WCT. 10. cikk Korlátozások és kivételek: (1) A Szerződő Felek nemzeti jogszabályaikban egyes különleges esetekben korlátozásokat és kivételeket írhatnak elő az irodalmi és művészeti alkotások szerzőinek e Szerződés szerint biztosított jogok tekintetében, amennyiben azok nem sérelmesek a műrendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a szerző jogos érdekeit.

⁷⁹ I. m. (69), p. 9.

nemzetközi egyezmények által alkotott keretekbe is illeszkedő európai álláspont megfogalmazásában és a linkelés szerzői jogi megítélésének a tisztázásában.

A téma azonban továbbra is foglalkoztatja nemcsak a szerzői joggal foglalkozó szakembereket és az érdekelt ágazati szereplőket, hanem az egyszerű internetezőket is, ahogy azt a szerzői jogi reform konzultációjának részvételi adatai is mutatták. A téma jelentőségét pedig mi sem szemléltethetné jobban, mint az olyan érzelmi töltöttségtől sem mentes szervezetek és mozgalmak létezése, mint a savethelink.org, a www.communia-association.org, vagy a már említett Initiative Against an Ancillary Copyright: IGEL.

Egyelőre tehát a GS Media-ügy kapcsán a Bíróságra, a szerzői jogi reform miatt pedig a Bizottságra irányul a figyelem, a közeljövőben pedig valószínűleg kiderül, hogy mi lesz a linkelés európai sorsa.